

usmeritvi k elementom nastopa le malo posvečajo vsebini oz. postopkom, ki sploh omogočajo zasnovo vsebine govora. V antiki o tem ni bilo dvoma in četudi Ciceron za nastop pravi, da je »gospodar govorništva« (*De or.* 3.56.213), so vsa njegova teoretska dela o retoriki v glavnem posvečena prvim trem pravilom, prav tako je tudi Kvintilijan med dvanajstimi knjigami *Šole govorništva* le eno posvetil nastopu.

Da je tako kompleksen postopek, kot so govornikova opravila, sploh mogoče izpeljati, pravi govornik ne potrebuje le uvida v retorična pravila in principe temveč široko, *filozofsko* znanje, ki mu omogoča, da lahko v retorični proces vstopa kot »moralno dober« človek. Ali kot slikovito zapiše Ciceron:

»Pravi govornik mora namreč raziskati, slišati, prebrati, pretresti, obdelati in preudariti vse, kar sestavlja človeško življenje, kolikor se v njem giblje in predstavlja snov, ki mu je na razpolago. Govorniška spretnost je ena izmed najvišjih vrlin, čeprav so vse vrline enakovredne, je vendar ena zunanost lepša in bolj bleščeča kakor druga; tako tudi ta moč, ki je spravila v svoj objem vso vednost o stvareh, z besedami razmotava misli in sklepe razuma tako, da lahko svoje poslušalce zvabi tja, kamor se je usedla. In kolikor večja je njena moč, toliko bolj mora biti zvezana s poštenostjo in najodličnejšo modrostjo; če bi govorniško preobilje predali v roke ljudem, ki teh vrlin nimajo, jih ne bi naredili za govornike, ampak bi norcem dali orožje.« (*De or.* 3.14.54–55; prevod Ksenja Geister, poudarili avtorji)

V duhu tovrstne ideje ponazorimo pet govornikovih opravil še v obliki sodobne sheme, kjer je v prvi koloni predstavljen *primarni govorniški postopek* v odnosu do argumenta kot ključnega elementa retorike, ki ga tukaj razumemo v najširšem pomenu besede: kot tisto, kar menimo, da je mogoče povedati v prid/podporo problemu, o katerem govorimo (in slednje, kot bomo lahko videli v drugem delu knjige, niso nujno vedno argumenti, kot jih opredeljujejo teorije argumentacije). V drugi koloni smo nanizali *retorične strategije*, ki jih govorec potrebuje za uspešno izvedbo posameznega postopka.¹⁸ Posebej dodajamo še kolono, kjer smo opredelili *temeljne funkcije* posameznih opravil glede na retorično situacijo (to je *kdaj, kje, komu, kaj in zakaj* govorimo) in kolono z navedbo *konkretnih aktivnosti*, ki naj bi jih govornik v okviru posameznega opravila izvedel.

18 Nekatero med njimi v uvodnem prikazu niso podrobno pojasnjene, ker jim namenimo samostojne opise v nadaljevanju. Kljub temu smo jih zaradi večje jasnosti v preglednici primarno zajeli in opredelili njihovo retorično funkcijo.